

АНАЛІЗ ЗМІСТУ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ У ВНЗ УКРАЇНИ

Сучасний рівень розвитку науки і виробництва висуває високі вимоги до змісту економічної освіти. У той же час нині формується випускник, який володіє сукупністю розрізнених знань у зв'язку з чим не може всебічно оцінити економічну ситуацію з різних позицій. Виникає багато суперечностей між знаннями, що набуває майбутній економіст та його вміннями застосовувати ці знання у професійній практичній діяльності. Майбутній фахівець економічного профілю може стати компетентним, набути ключових компетенцій професійної діяльності, тільки якщо сам апробує різні моделі поведінки в певній галузі у процесі практичної підготовки.

Практична підготовка – обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня, що має на меті вироблення у студентів професійних навичок і вмінь[2]. Це складова, підсистема професійної підготовки студентів усіх спеціальностей, зокрема й економічних.

В самому загальному вигляді можна визначити такі послідовні етапи практичної підготовки :

- семінарські, практичні та лабораторні, заняття, на яких починається формування первинних навичок (зі спеціальних дисциплін);
- навчальна практика - завданням якої є ознайомлення студентів із специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних і спеціальних дисциплін, професій, передбачених навчальним планом відповідної спеціальності;
- виробнича практика - метою якої є ознайомлення студентів-практикантів безпосередньо на підприємствах, організаціях, установах з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь і навичок з професії та спеціальності, закріплення знань, отриманих при вивченні певного циклу теоретичних дисциплін та набуття первинного практичного досвіду;

- професійна(переддипломна) практика, яка є завершальним етапом навчання і проводиться з метою узагальнення і вдосконалення знань, практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності, збору матеріалів для дипломного проекту (роботи).

Підготовка бакалаврів за напрямом «Економіка підприємства» здійснюється за освітньо-професійною програмою затвердженою у встановленому порядку у 2010 році. На основі ОПП розробляються навчальні плани підготовки економістів, які охоплюють вивчення трьох циклів дисциплін: цикл гуманітарної підготовки, цикл природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, цикл професійної та практичної підготовки. Аналіз навчальних планів підготовки бакалаврів галузі знань 0305 Економіка та підприємництво напряму підготовки 6.030504 Економіка підприємства Одеського державного економічного університету (ОДЕУ), Одеського національного політехнічного університету (ОНПУ), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (ІДГУ), Ізмаїльського інституту водного транспорту (ІІВТ) показав, що:

1. загальна кількість годин підготовки бакалаврів складає 8640 годин (240 кредитів);

2. цикл гуманітарної підготовки складає 1296 годин (36 кредитів) з них нормативна частина - 576 годин (16 кредитів), варіативна компонента - 720 годин (20 кредитів); цикл природничо-наукової та загальноекономічної підготовки складає 2160 годин (60 кредитів) з них нормативні дисципліни - 1548 годин (43 кредити), вибіркові дисципліни - 612 годин (17 кредитів); цикл професійної та практичної підготовки складає - 5184 години (144 кредити) з них 3600 годин (100 кредитів у т.ч. практика 10 кредитів) – нормативна частина, 1584 години (44 кредити)- варіативна компонента. Таким чином структура навчальних планів підготовки бакалаврів-економістів згаданих ВНЗ відповідає вимогам ОПП, щодо розподілу за циклами дисциплін та критеріями нормативності та вибірковості [1];

3. розподіл годин роботи студентів має наступну структуру:

• за циклом гуманітарної підготовки кількість лекційних годин становить 280годин (21,6%), практичних (семінарських) занять – 338 годин (26,08%), самостійної роботи - 678 годин (52,32%). Основна

частина годин практичних занять припадає на дисципліни: «Іноземна мова» й «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Аналіз змісту практичної складової навчальних програм цих дисциплін дозволяє зробити висновок, що у процесі вивчення іноземної мови та української мови формуються комунікативні компетенції майбутніх економістів;

- за циклом природничо-наукової та загальноекономічної підготовки кількість лекційних годин становить 636 години (29,4%), практичних (семінарських, лабораторних) занять – 398 годин (18,4%), самостійної роботи -1126годин (52,2%). Наші дослідження показали, що найбільша питома вага навчальних годин припадає на інтегровані блоки дисциплін «Математика для економістів», «Економіко-математичні методи та моделі» та дисципліну інформатика. На основі аналізу поглядів вітчизняних та закордонних науковців ми вважаємо доцільним застосування діяльнісного підходу при викладанні зазначених дисциплін, а це потребує збільшення кількості годин практичних та лабораторних занять. Аналіз змісту практичної складової навчальних програм показує, що у процесі вивчення цих дисциплін у студентів економістів формуються інформаційні та аналітичні компетенції необхідні у професійній діяльності;

- за циклом професійної та практичної підготовки кількість лекційних годин складає становить 880 години (24,4%), практичних (семінарських, лабораторних) занять –596годин (16,6%), самостійної роботи -1764 годин (49%), практика – 360 годин (10%). За нашими дослідженнями найбільша кількість годи цього циклу припадає на вивчення дисципліни «Економіка підприємства» та проходження практики. У процесі навчання дисципліни «Економіка підприємства» формується здатність самостійного мислення економіста, навик прийняття управлінських рішень, виконання комплексних економічних розрахунків, прогнозування і оцінки діяльності підприємства. Дослідження навчально-методичних комплексів з дисципліни «Економіка підприємства» дозволяє визначити напрями їх вдосконалення: розробка та застосування методичних

рекомендацій до впровадження інноваційних педагогічних технологій у процесі практичних занять, вдосконалити методичне забезпечення самостійної роботи студентів. Аналіз місту наскрізних програм практик показав, що основними видами практик є Ознайомча практика за фахом, Комп'ютерна практика, Економічна практика, Навчальна практика (ОДЕУ, ІДГУ), Виробнича практика, Практичний тренінг (ОНПУ), Начальна практика, Комп'ютерна практика, Виробнича практика (ІВТ). У процесі проходження практики формуються ключові компетенції професійної діяльності економіста.

Отже, практична підготовка майбутніх економістів у ВНЗ України (ОДЕУ, ОНПУ, ІДГУ, ІВТ) здійснюється в обсязі 2032 години (23,5% загальної кількості годин відведених на підготовку бакалавра-економіста). Найбільш ефективними шляхами покращення якості підготовки економістів у ВНЗ у сучасних умовах на наш погляд є:

по-перше перерозподіл годин навчального плану підготовки бакалаврів за напрямом Економіка підприємства у бік збільшення годин практичної підготовки за циклами дисциплін природничо-наукової та загальноекономічної підготовки і дисциплін професійної та практичної підготовки;

по-друге застосування інноваційних педагогічних технологій в навчально-виховному процесі, особливо у процесі практичної підготовки;

по-третє постійно вдосконалювати навчально-методичні комплекси з дисциплін нормативної та вибіркової частини навчальних планів підготовки економістів;

по-четверте розробка нових механізмів співпраці ВНЗ з галузевими підприємствами задля підвищення ефективності навчання.

Література:

1. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напрямку 0501 «Економіка і підприємництво» / Кол. авт. під заг. керів. А.Ф. Павленка. - К.: КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2010.

2. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Уклад С.У. Гончаренко та ін., за ред. Н.Г. Ничкало. - К.: Вища шк., 2000. - 380 с.